

De seks børn fra Astrid Lindgrens Bulderby legede med barkbåde i bækken, byggede huler i høet og kælkede i meterhøje snedriver. Og selvom de ikke gik i daginstitution, er deres hverdag så attraktiv, at mere end 500 danske institutioner i dag definerer sig som natur- og skovbørnehaver. Den naturlige profil er elsket af forældre, som begejstret henter familiens yngste hjem med jord på knæene, blålrøg i håret og kastanjer og fjer i rygsækken.

”Naturen som arena for pædagogisk arbejde er populær i Nordeuropa, blandt andet fordi vi har en idé om, at en lykkelig barndom er noget med røde kinder, skrabede knæ og forårssol,” siger Niels Ejbye-Ernst, der er lektor ved pædagoguddannelserne på VIA University College og netop har skrevet en ph.d.-afhandling om naturbørnehaver.

Spørgsmålet er, om der også gemmer sig en pædagogisk gevinst i naturl-trenden med institutionsnavne som ’Muldvarpen’, ’Fuglereden’ og ’Skovhuset’.

”Det er veldokumenteret, at natur er godt for børns sundhed, motorik og trivsel, men det er sværere at sige, om børn også lærer mere om naturen ved at være i den. Det kommer an på pædagogernes didaktiske refleksioner, og hvordan de iscenesætter brugen af naturen,” siger Niels Ejbye-Ernst.

Dansk bidrag til verdenspædagogikken

Når flere tusinde børn hver dag løber rundt i flyverdragter og gummistøvler i skoven og ved strandkanten, skyldes det blandt andet, at natur ikke længere er en naturlig del af barndommen. Børn tilbringer kun halvt så meget tid i det fri, som deres forældre gjorde, hvilket igen var mindre end børnenes bedsteforældre.

”I dag er det tit op til institutionerne at påtage sig opgaven med at introducere børn for naturen, og Danmark har en foregangsposition på verdensplan på det her område. 10 procent af de danske børnehaver erklærede sig i 2003 som naturinstitutioner. Det er et væsentligt bidrag til verdenspædagogikken,” siger Niels Ejbye-Ernst.

En del af forklaringen hænger sammen med en romantisk tænkning om naturen, der har rødder i reformpædagogikkens tro på, at børn udvikler sig bedst gennem fri udfoldelse og konkrete erfaringer med deres omgivelser. Men gevinsten ved naturbørnehaver kan også forklares ud fra et naturvidenskabeligt perspektiv om, at de er gode for børns helbred og fysiske udvikling.

”Det kan dokumenteres, at børn i naturbørnehaver er mindre syge end børn i andre

2

Et naturligt image

Børnehaver med naturprofil er populære hos forældre, for de symboliserer vores forestillinger om den gode barndom. Men de er også sunde og gode for børn. Til gengæld giver naturinstitutioner ikke nødvendigvis børn større viden om natur, siger lektor **NIELS EJBYE-ERNST.**

Af ANNETTE HAUGAARD

»Naturen som arena for pædagogisk arbejde er populær i Nordeuropa, blandt andet fordi vi har en idé om, at en lykkelig barndom er noget med røde kinder, skrabede knæ og forårssol.«

institutioner, og når de leger i komplekse omgivelser som naturen, bliver de stærkere, smidigere og bedre til at koordinere, fordi de er mere i gang og klatrer op og ned, går over og under og alt muligt andet,” siger Niels Ejbye-Ernst.

Læringspotentiale er kun en mulighed

I det nye årtusinde er man også begyndt at interessere sig for, om naturen rummer et særligt læringspotentiale.

”Man argumenterer for, at man gennem varierede vidensformer kan blive stærkere fagligt. Hvis undervisningen i en udeskole for eksempel handler om økologi, så kan børn fange dyr ved et vandhul og få en videnskabelig viden om dyrelivet, men de får også mulighed for kropsligt at lade dyrene kravle på hænderne og diskursivt at sætte sprog på det i situationen,” siger Niels Ejbye-Ernst.

Han mener dog ikke, at mindre børn nødvendigvis lærer om naturen ved at være i den.

”Man kan ikke sige, at naturbørnehaver af sig selv giver nogle særlige læringsformer, men naturen rummer ligesom så meget andet en mulighed for læring. Fordi børn leger i skoven, er det ikke sikkert, at de får sat begreber på skoven eller bliver rettet mod noget specielt. Det kommer helt an på, hvordan omgangen med naturen er planlagt af pædagogerne,” siger Niels Ejbye-Ernst.

Forstyrrelser uden krav om struktur

Når han selv uddanner pædagoger i at bruge naturen som et sted for læring, lægger han vægt på en klog omgang med børn.

”De fleste børn forstår natur og naturfænomener meget konkret. De tror for eksempel, at planter vokser, når de får mad og vand ligesom dem selv. Fotosyntesen er en abstrakt proces, som selv de fleste voksne ikke forstår, så det handler ikke nødvendigvis om at forklare den. Det vigtigste er at forstå børns udgangspunkt, høre, hvordan de opfatter det, de oplever, og så give dem en passende forstyrrelse,” siger han.

I Niels Ejbye-Ernsts eksempel kunne det være at lade børnene så karse på vat uden anden næring end vand, og at de overvejer, hvordan planters mad så ser ud.

”En passende forstyrrelse er tilpasset børns alder, interesser, verdensbillede og den konkrete kontekst. Når børn leger, er de ikke interesserede i at blive upassende forstyrret af belæring eller informationer, der ikke tager højde for sammenhængen.”

NIELS EJBYE-ERNST

Niels Ejbye-Ernst er cand.pæd., naturvejleder og lektor ved VIA University College i Aarhus og arbejder med naturfagsdidaktik og outdoor pædagogik i Videnscenter for didaktik. Han har netop afleveret en ph.d.-

afhandling om pædagogers didaktiske refleksioner i naturbørnehaver.